

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Silva PODOBNIK

**PONUDBA IN RAZŠIRJENOST OKRASNIH
DVOLETNIC NA GORENJSKEM**

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij - 1. stopnja

Ljubljana, 2014

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA AGRONOMIJO

Silva PODOBNIK

**PONUDBA IN RAZŠIRJENOST OKRASNIH DVOLETNIC NA
GORENJSKEM**

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij - 1. Stopnja

**OFFER AND DISSEMINATION OF BIENNIAL ORNAMENTAL
PLANTS IN GORENJSKA DISTRICT**

B. SC. THESIS
Professional Study Programmes

Ljubljana, 2014

Diplomsko delo je zaključek Visokošolskega strokovnega študija Kmetijstvo – agronomija in hortikultura – 1. stopnja. Delo je bilo opravljeno na Katedri za sadjarstvo, vinogradništvo in vrtnarstvo.

Študijska komisija Oddelka za agronomijo je za mentorja diplomskega dela imenovala prof. dr. Gregorja OSTERCA

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednica: prof. dr. Marijana JAKŠE
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, oddelek za agronomijo

Član: prof. dr. Gregor OSTERC
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, oddelek za agronomijo

Član: prof. dr. Franc BATIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, oddelek za agronomijo

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svojega diplomskega dela na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je delo, ki sem ga oddala v elektronski obliki, identično tiskani verziji.

Silva PODOBNIK

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dv1
DK	UDK 635.92:635.037(497.4-16)(043.2)
KG	okrasne rastline/dvoletnice/vrtnarije/ponudba/povpraševanje/Gorenjska
AV	PODOBNIK, Silva
SA	OSTERC, Gregor (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo
LI	2014
IN	PONUDBA IN RAZŠIRJENOST OKRASNIH DVOLETNIC NA GORENJSKEM
TD	Diplomsko delo (Visokošolski strokovni študij - 1. stopnja)
OP	VII, 31, [5] str., 15 pregl., 14 sl., 1 pril., 16 vir.
IJ	sl
JJ	sl/en
AI	Namen diplomskega dela je bil ugotoviti, katere okrasne dvoletnice so v ponudbi na gorenjskih vrtnarijah oziroma po katerih je največ povpraševanja. Zato smo aprila 2013 z anketnim vprašalnikom obiskali 8 gorenjskih vrtnarij. Na anketo so se odzvale 4 vrtnarije. Maja 2013 smo z ogledi ugotavljali še priljubljenost oziroma pogostost okrasnih dvoletnic na gorenjskih zasebnih vrtovih in javnih nasadih. Anketa je pokazala, da se z okrasnimi dvoletnicami ukvarjajo vsi anketirani vrtnarji. Prav tako imajo vsi v svoji ponudbi mačehe. Nekateri pa prodajajo še marjetice in spominčice. Trije anketirani vrtnarji se ukvarjajo z lastno proizvodnjo okrasnih dvoletnic, kar za njih pomeni razmnoževanje s semeni in nakup ukoreninjenega materiala v tujini. Glavni razlogi za lastno pridelavo, s katero se vsi ukvarjajo več kot 10 let, so manjši stroški, lažji nadzor in večja samooskrba. Prodaja okrasnih dvoletnic je sezonska. Največ povpraševanja po njih je spomladi in jeseni. Rezultati kažejo, da je okrasna dvoletnica, ki jo vrtnarji največkrat ponujajo na svojih vrtnarijah mačeha. Prav tako je mačeha na prvem mestu med okrasnimi dvoletnicami, ki jih ljudje sadijo v javne in zasebne nasade.

KEY WORDS DOCUMENTATION

ND	Dv1
DC	UDC 635.92:635.037(497.4-16)(043.2)
CX	biennial ornamental plants/nurseries/garden centres/demand/offer/Gorenjska district
AU	PODOBNIK, Silva
AA	OSTERC, Gregor (supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB	University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Agronomy
PY	2014
TY	OFFER AND DISSEMINATION OF BIENNIAL ORNAMENTAL PLANTS IN GORENJSKA DISTRICT
DT	B. Sc. Thesis (Professional Study Programmes)
NO	VII, 31, [5] p., 15 tab., 14 fig., 1 ann., 16 ref.
LA	sl
Al	sl/en
AB	The aim of the diploma thesis was to establish which biennial decorative plants are available for purchase in the nurseries and garden centres in Gorenjska and which are the most in-demand biennial decorative plants. A questionnaire was distributed among 8 nurseries and garden centres in Gorenjska in April 2013. 4 of 8 visited garden centres or nurseries responded by completing the questionnaire. On-site visits were also held in May 2013 to assess which biennial decorative plants were most favorite, and, in turn, most common in private gardens and public parks and gardens in Gorenjska. The survey revealed that all surveyed gardeners grow biennial decorative plants. Furthermore, all of these gardeners have pansies for sale. Some of them also offer daisies and forget-me-nots (<i>Myositis</i>). 3 out of 8 surveyed gardeners grow their own biennial decorative plants; such private plant production includes reproduction by seed and purchase of bare-root plant material abroad. Low costs, enhanced control and improved self-sufficiency associated with private plant propagation are the main reasons why garden centres and nurseries decide for this option, which in general boasts more than a 10-year tradition. Sale of biennial decorative plants is seasonal, the demand peaking in spring and autumn. The results suggest that most commonly offered biennial in nurseries and garden centres is pansy. This plant is also the most available plant in private and public gardens.

KAZALO VSEBINE

Str.

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA.....	II
KEY WORDS DOCUMENTATION	III
KAZALO VSEBINE	IV
KAZALO SLIK.....	VI
KAZALO PREGLEDNIC.....	VII
1 UVOD.....	1
1.1 VZROK ZA RAZISKAVO	1
1.2 NAMEN RAZISKAVE	1
1.3 DELOVNA HIPOTEZA	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 SEZONSKE RASTLINE.....	2
2.2 DVOLETNICE	3
2.3 GOJENJE DVOLETNIC.....	3
2.3.1 Globalizacija.....	5
2.4 PRODAJA DVOLETNIC	5
2.5 UPORABA DVOLETNIC	6
2.6 GOJENJE DVOLETNIC V SLOVENIJI.....	7
2.7 NAJPOGOSTEJŠE DVOLETNICE V SLOVENIJI.....	8
2.7.1 Mačeha (<i>Viola x wittrockiana</i> Gams).....	8
2.7.2 Navadna marjetica (<i>Bellis perennis</i> L.).....	9
2.7.3 Gozdna spominčica (<i>Myosotis sylvatica</i> Hoffm.)	11
2.7.4 Turški nagelj, brkati klinček (<i>Dianthus barbatus</i> L.)	13
2.7.5 Rožlin (<i>Alcea rosea</i> L.).....	14
2.7.6 Zlati šeboj, navadni zlatenec (<i>Erysimum cheiri</i> L. = <i>Cheiranthus cheiri</i> L.)	15
3 MATERIAL IN METODE	17
3.1 ANKETNI VPRAŠALNIK	17
3.2 NAČIN IZVEDBE ANKETIRANJA.....	17
3.3 OGLED VRTOV IN JAVNIH NASADOV	17
3.4 OBDELAVA PODATKOV	18

4	REZULTATI	19
4.1	ANKETE	19
4.2	OGLED VRTOV	23
5	RAZPRAVA IN SKLEPI	26
5.1	RAZPRAVA.....	26
5.2	SKLEPI.....	27
6	POVZETEK	29
7	VIRI	30

ZAHVALA

PRILOGA A

KAZALO SLIK

Slika 1: Okrasne dvoletnice na vrtnariji	3
Slika 2: Posajene mačehe v betonskem koritu.....	6
Slika 3: Mačehe (<i>Viola x wittrockiana</i> Gams).....	9
Slika 4: Navadna marjetica (<i>Bellis perennis</i> L.).....	11
Slika 5: Gozdna spominčica (<i>Myosotis sylvatica</i> Hoffm.)	12
Slika 6: Turški nagelj (<i>Dianthus barbatus</i> L.) (Dianthus..., 2014).....	14
Slika 7: Rožlin (<i>Alcea rosea</i> L.) (Kociper, 2009).....	15
Slika 8: Zlati šeboj (<i>Erysimum cheiri</i> L. = <i>Cheiranthus cheiri</i> L.) (Cheiranthus..., 2014)	16
Slika 9: Lastna pridelava okrasnih dvoletnic (%), 2013.....	20
Slika 10: Obdobje največje prodaje okrasnih dvoletnic (%), 2013	22
Slika 11: Pogostost pojavljanja okrasnih dvoletnic na obhišnih vrtovih, glede na rastlinsko vrsto (%), 2013	24
Slika 12: Pogostost pojavljanja okrasnih dvoletnic na obhišnih vrtovih, glede na kraj sajenja (%), 2013	24
Slika 13: Mačehe (<i>Viola x wittrockiana</i> Gams) v javnih nasadih	25
Slika 14: Gozdne spominčice (<i>Myosotis sylvatica</i> Hoffm.) v javnih nasadih	25

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Osnovni podatki o mačehi (<i>Viola x wittrockiana</i> Gams)	8
Preglednica 2: Osnovni podatki o navadni marjetici (<i>Bellis perennis</i> L.).....	10
Preglednica 3: Osnovni podatki o gozdni spominčici (<i>Myosotis sylvatica</i> Hoffm.)	12
Preglednica 4: Osnovni podatki o turškem nageljnu (<i>Dianthus barbatus</i> L.).....	13
Preglednica 5: Osnovni podatki o rožlinu (<i>Alcea rosea</i> L.)	14
Preglednica 6: Osnovni podatki o zlatem šeboju (<i>Erysimum cheiri</i> L. = <i>Cheiranthus cheiri</i> L.)	15
Preglednica 7: Anketirani po vrsti sezonskih rastlin s katerimi se ukvarjajo, 2013.....	19
Preglednica 8: Anketirani po vrsti okrasnih dvoletnic s katerimi se ukvarjajo, 2013.....	19
Preglednica 9: Anketirani po samostojnem pridelovanju okrasnih dvoletnic, 2013	20
Preglednica 10: Anketirani po načinu pridelovanja okrasnih dvoletnic, 2013.....	21
Preglednica 11: Anketirani po razlogih za lastno pridelavo dvoletnic, 2013.....	21
Preglednica 12: Anketirani po številu let ukvarjanja z lastno pridelavo okrasnih dvoletnic, 2013	21
Preglednica 13: Anketirani po obdobju največje prodaje okrasnih dvoletnic, 2013	22
Preglednica 14: Anketirani glede na pogostost povpraševanja po posameznih vrstah okrasnih dvoletnic, 2013	23
Preglednica 15: Pogostost pojavljanja okrasnih dvoletnic na obhišnih vrtovih, 2013	23

1 UVOD

1.1 VZROK ZA RAZISKAVO

Slovenci smo veliki porabniki okrasnih rastlin, lastne pridelave rastlin oziroma samooskrbe pa imamo malo, kar je škoda, saj so sadike okrasnih rastlin pridelane v Sloveniji ravno tako ali še kakovostnejše, kot tiste ki jih uvozimo iz tujine. Osnovna prednost doma vzgojenih rastlin je ta, da so sadike in potaknjenci že prilagojeni našim klimatskim razmeram, kot so količina padavin, sončno obsevanje in temperatura. Z večjo samooskrbo bi postali bolj neodvisni, denar bi prihranili doma, lastna proizvodnja pa je tudi cenejša.

Včasih so pridelovalci okrasnih rastlin rastline razmnoževali samo generativno oziroma s semenom. Pozneje so ugotovili, da lahko razmnožujejo na več načinov. K temu spoznanju je pripomoglo predvsem boljše znanje o pridelavi rastlin in razvoj vrtnarske stroke. Na ta način so začeli širiti sortiment okrasnih rastlin in njihovo pridelavo. Govorimo o vegetativnih načinih razmnoževanja oziroma razmnoževanju s potaknjenci. Ti načini imajo pred generativnim kar nekaj prednosti, kot so na primer prenos enakih lastnosti, kot jih ima matična rastlina na novo rastlino in hitrejši razvoj rastline do želene velikosti. Pri generativnem razmnoževanju pa nove rastline niso enake matičnim rastlinam in njihov razvoj do odrasle rastline traja dlje časa.

1.2 NAMEN RAZISKAVE

V diplomski nalogi smo se posvetili okrasnim dvoletnicam, ki so pomemben del okrasnega vrtnarstva. V vrtnarski stroki z izrazom dvoletnica označujemo vse tiste rastline, pri katerih traja pridelovalno obdobje dve rastni dobi. K dvoletnicam na ta način v okrasnem vrtnarstvu štejemo tudi rastline, ki so v botaničnem smislu ozimne enoletnice (npr. mačeha) ali trajnice (npr. rožlin, zlati šeboj, idr.). Vse te rastline bomo zato v tej diplomski nalogi označevali s skupnim izrazom dvoletnice. Dvoletnice so v praksi velikokrat zastopane, saj se največ pozornosti namenja klasičnim enoletnicam in trajnicam. Predvsem nas je zanimala ponudba le teh na gorenjskih vrtnarijah, ki smo jo leta 2013 z osebnimi obiski in anketami preverjali na osmih gorenjskih vrtnarijah. Zanimala nas je tudi njihova razširjenost v urbanem in ruralnem okolju, ki smo jo opazovali v javnih in zasebnih nasadih.

1.3 DELOVNA HIPOTEZA

S podatki, ki smo jih pridobili z ogledi, obiski in anketnim vprašalnikom želimo ugotoviti katera ponudba okrasnih dvoletnic je na gorenjskih vrtnarijah največja. Zanima nas tudi koliko različnih vrst okrasnih dvoletnic ponujajo. Prav tako želimo ugotoviti, katere so najpogostejše okrasne dvoletnice v javnih in zasebnih nasadih. Predpostavljamo, da je okrasna dvoletnica, ki je največkrat gojena v gorenjskih vrtnarijah in posajena v javnih ter zasebnih nasadih mačeha (*Viola x wittrockiana* Gams).

2 PREGLED OBJAV

2.1 SEZONSKE RASTLINE

Sezonske rastline so, kot pove že samo ime, rastline, ki jih gojimo za določeno obdobje v letu. Dolžina tega obdobja pa je lahko zelo različna; traja lahko samo nekaj dni (npr. krizanteme za dan 'Vseh svetih') ali pa več mesecev (gredne rastline). Sezonske rastline navadno uporabljamo za balkone in terase, obešanke, okenske police, manjše vrtove ter kot okras v cvetličnih posodah pred vhodi v objekte. Nasadi s sezonskimi rastlinami so po navadi zelo živih barv in se nahajajo na območju, kjer se zadržujemo večino časa (Hrovatin, 2012).

Slovenci imamo radi lepo okrašene balkone in okenska korita, zato je Slovenija velika potrošnica sezonskih rastlin, kar je tudi razlog zakaj se večina slovenskih vrtnarjev posveča ravno tem rastlinam. Pri tem pa se srečujejo z veliko konkurenco tujih vrtnih centrov, katerih je pri nas vedno več. Včasih so se slovenski vrtnarji trudili razmnoževati vse doma, danes pa je velika ponudba mladih rastlin iz Evrope, zato vedno manj samostojno vzgajajo rastline od začetka do konca. Kljub temu so sadike, ki so vzgojene in prodane v naših vrtnarijah, pa čeprav iz uvoženih mladih sadik, še vedno boljše, kot tiste, ki so prispele v vrtno centre iz tujine, saj je za nadaljnji uspešen razvoj rastline zelo pomembno, da so prilagojene na naše podnebne razmere. Danes so vrtnarije zelo dobro založene s sezonskimi rastlinami, ki so križane tako, da dosežejo čim večjo odpornost na neugodne vremenske razmere, kot so suša, sončna pripeka in močni nalivi. Bolj odporne so tudi na bolezni. S križanjem dosežejo tudi kompaktnjšo rast, bolj bujne cvetove in močnejše obarvane liste (Hrovatin, 2012).

Zaradi hitrejšega načina življenja imamo za rastline manj časa, pogosto pa nam primanjkuje tudi znanja in izkušenj povezanih z gojenjem rastlin. Zato je pred sajenjem rastlin potrebno načrtovati, katere rastline nam bodo najbolj ustrezale (Hrovatin, 2012).

V botaničnem smislu seveda lahko kot sezonsko rastlino uporabimo tako enoletnice, dvoletnice in trajnice, pomembno je, kot že rečeno, pridelovalno obdobje, torej, da rastline gojimo v točno določenem obdobju, sezoni. V vrtnarskem smislu pa si pod izrazom sezonska rastlina predstavljamo izključno rastline s krajšim življenjskim obdobjem, torej enoletnice in dvoletnice.

Enoletnice gojimo na dva načina. Prvi način je predhodno gojenje v zaščitenem prostoru, drugi pa neposredna setev na prosto oziroma na stalno mesto. S kalitvijo v zaščitenih prostorih si pomagamo, ker so naša poletja za mnoge enoletnice prekratka. Na ta način podaljšamo rastno dobo in rastline lahko pravočasno zacvetijo.

Dvoletnice sejemo od junija do avgusta na gredice, tople grede in v setvene zabojčke. Sejančke nato pikiramo in presadimo v lončke. Na stalno mesto jih presajamo septembra in oktobra.

2.2 DVOLETNICE

Dvoletnice so rastline, ki potrebujejo za razvoj od semena do semena dve vegetacijski sezoni, nato odmrejo. Botanično nekatere med njimi uvrščamo med ozimne enoletnice, kot je npr. mačeha. To so rastline, ki v prvem delu sezone razvijejo steblo in liste, cvetove in plodove pa v naslednjem letu. Pri večini dvoletnic lahko njihovo cvetenje občudujemo šele drugo leto po setvi. Po končanem cvetenju izgubijo okrasno vrednost, zato je nadaljnja oskrba večinoma odveč. Številne dvoletnice najdemo tudi med zelenjadnicami; to so peteršilj in korenček, radič, kapusnice, pesa in podobne (Golob, 1989; Noordhuis, 2004).

Med dvoletnicami so tudi take, ki lahko izjemoma v ustreznih razmerah, dočakajo tri ali štiri leta. Še vedno pa jih imenujemo dvoletnice, saj ta izraz označuje skupino okrasnih rastlin, ki jih uporabljamo za dokaj natančno določene namene: denimo kot spomladi cvetoče sezonsko cvetje, ki zapolnjuje gredice v javnih nasadih, dokler jih ni mogoče obnoviti z enoletnicami (Golob, 1989).

Slika 1: Okrasne dvoletnice na vrtnariji

2.3 GOJENJE DVOLETNIC

V naravi veliko dvoletnic cveti spomladi. Do poletne vročine imajo rastline ravno prav časa, da njihovo seme dozori, same pa lahko preživijo ali pa se, predvsem v sušnih letih, posušijo. Njihovo dozorelo seme se prenaša s pomočjo živali ali vetra; jeseni pa v ugodnih razmerah vzkali. Zato je najugodnejše če so jeseni vlažne, ker le tako lahko pride do vznika in razvoja močnih rastlin, ki bodo lažje prezimile in naslednjo pomlad zacvetele. Tako se

bo vrsta razvijala naprej. Ta naravni življenjski ritem si prizadevamo posnemati pri gojenju rastlin na naših vrtovih. Razlika je le v tem, da moramo semena ob pravem času sami posejati na pravo mesto. Ne zanašamo se na naravno širjenje rastlin. Pri nas, zaradi nepredvidljivih jeseni in močnejših zim, dvoletnice sejemo koledarsko bolj zgodaj, kot vzkalijo v naravi. Izjema med dvoletnicami so naprstci (*Digitalis purpurea* L., *Digitalis grandiflora* Mill., *Digitalis lutea* L.), ki se takoj ko seme dozori uspešno razseje sam. Kasneje lahko sadike presajamo (Golob, 1989).

Razvoj dvoletnic do končne sadike traja dve leti oz. se razteza preko dveh let. Osnovna razlika med dvoletnicami v primerjavi z enoletnicami je ta, da lahko dvoletnice tudi v naših klimatskih razmerah večinoma uspešno preživijo zimske razmere brez posebne zaščite. Izvorno najdemo v tej skupini torej rastline, ki izvirajo bodisi iz naših srednje evropskih klimatskih razmer ali vsaj razmer, ki so tem podobne (Golob, 1989).

Dvoletnice so zanimive za vse gojitelje rastlin, pa naj se s tem ukvarjajo poklicno ali ljubiteljsko. Shema gojenja (tehnološki list) je praktično za vse dvoletnice podobna. Z razmnoževanjem teh rastlin pričnemo v sredini prvega leta, nekje med majem in junijem. Čas začetka proizvodnje je pri dvoletnicah močno odvisen od časa prodaje končnih rastlin. Nekatere med njimi (predvsem mačehe) začnemo prodajati že jeseni v prvem letu, zato tu pričnemo z razmnoževanjem nekoliko prej. Rastline, ki jih prodajamo v lončkih, praviloma pričnemo prodajati nekoliko kasneje spomladi, zato pričnemo z njihovim gojenjem šele julija oz. avgusta (Golob, 1989).

Pri mnogo sortah dvoletnic že lahko pridobimo F1-hibridna semena, zato je pri številnih dvoletnicah (npr. mačehe) v uporabi razmnoževanje s semeni (generativno razmnoževanje). Najpomembnejši del generativnega razmnoževanja je, da se kaleče seme ne izsuši, zato je zalivanje, rosenje in senčenje glavni del setve dvoletnic. F1-hibridna semena so prva generacija potomcev dveh različnih matičnih rastlin. Taka semena so pomembna za pridelovalca oziroma vrtnarja, saj bodo v enotnem okolju vse rastline iste sorte proizvedle enoten pridelek, zato ker so vse genetsko identične. Pridelovalci zelenjave lahko pridelek rastline, ki so vzgojene iz F1 semen, kot so npr. zelje, brstični ohrovt in korenje pospravijo naenkrat in imajo enoten pridelek. Prav tako bodo F1 hibridni cvetlični nasadi imeli uniformnost barv in velikosti cvetov (Adams in sod., 2012).

Od nespolnih (vegetativnih) metod razmnoževanja zagotovo prevladuje metoda razmnoževanja z zelenimi potaknjenci. Proces razmnoževanja v večini primerov v praksi poteka v zaščitениh prostorih. Ulončene ukoreninjene mlade sadike, pa pri mnogo vrstah in sortah dvoletnic za čas gojenja prestavimo na prosto. Razlog je predvsem v tem, da se s tem izognemo nevarnosti premočnega izdolževanja pri rastlinah v času rasti (rastline ostajajo kompaktnjše) in s tem tudi premočni izgubi kakovosti pri sadikah. Rastline nato gojimo na prostem do pozne jeseni (Golob, 1989).

Kot že omenjeno, večine dvoletnic ne prodamo jeseni, ampak šele spomladi. Zato moramo seveda te rastline v vrtnariji tudi prezimiti. Kar se prezimitve dvoletnic tiče poznamo v okrasnem vrtnarstvu različne strategije. Najrobustnejše vrste oz. sorte prezimimo lahko kar na prostem, morda nekoliko zaščitene (zakopane v zemlji ali/in pokrite s tkanino). Vse ostale vrste oz. sorte prezimljamo v pokritih prostorih. Tudi v pokritih prostorih lahko rastline dodatno ščitimo pred mrazom z vkopom v zemljo oz. substrat ali/in s pokrivanjem s tkanino. Glavna prodajna sezona dvoletnic se prične zgodaj spomladi (februar, marec) in traja vso pomlad (konec aprila, začetek maja) (Golob, 1989).

2.3.1 Globalizacija

Zadnjih dvajset let se je Slovenija predvsem prizadevala vključiti v globalna tržišča, premalo pozornosti pa je posvečala lastni pridelavi okrasnih rastlin. Zato je danes samo še okoli 5 % rastlin, ki so prodane v Sloveniji, tudi pridelanih pri nas. Ostale rastline pa uvozimo iz tujine. S tem tudi izgubljam delovna mesta in zaradi dolgih transportov onesnažujemo okolje (Golob-Klančič..., 2014).

V Evropi pridelujejo okrasne rastline skoraj izključno v pokritih prostorih, kar pa predstavlja velik finančni zalogaj, zato je v tej kmetijski panogi prisotna izrazita specializacija. Pojavlja se vedno več obratov, kjer se opravlja samo del celotne proizvodnje. Vedno več pa je tudi obratov, kjer gojijo samo eno rastlinsko vrsto. Tak primer so afriške vijolice, katerih je kar 80 % pridelanih na tak način.

Tudi v gospodarski dejavnosti, kot je okrasno vrtnarstvo, veljajo zakonitosti tržnega gospodarstva. Kar pomeni, da določenih rastlin ne pridelujemo več v Sloveniji, ker je uvoz veliko cenejši. Naša država je velika uvoznica okrasnih rastlin. Največ jih uvozimo iz Nizozemske. Če bi doma pridelali več okrasnih rastlin bi povečali samooskrbo in s tem pri mnogih rastlinskih vrstah znižali cene.

2.4 PRODAJA DVOLETNIC

Če želimo na naših vrtovih, zabojih in koritih imeti okrasne dvoletnice pravočasno, jih moramo sejati v začetku poletja. Le tako bodo, ob ustrezni oskrbi, do jeseni zrasle močne rastline, ki bodo brez težav prezimile in nas naslednjo pomlad razveselile s cvetjem.

Če katera od sadik že naredi cvetni nastavek, ga odstranimo, saj tako rastlina prihrani energijo za pomladno cvetenje (Hrovatin, 2012).

Kadar pa gojimo dvoletnice za prodajo je postopek enak. Največ povpraševanja po okrasnih dvoletnicah je spomladi, kar pomeni, da so rastline primerne za prodajo začetek drugega leta.

Izjema je mačeha, ki jo prodajajo že na koncu prvega leta. Če bomo mačeha sejali na prosto, je primeren čas za to opravilo sredina julija. Te rastline bodo primerne za prodajo že jeseni istega leta. Če pa želimo mačeha prodajati naslednjo pomlad, jih posejemo avgusta, vendar moramo biti pozorni da sejemo sorte, ki so odporne na mraz. V kolikor pa gojimo mačeha v rastlinjakih, pa za jesensko prodajo sejemo semena konec junija oziroma začetek julija; za spomladansko prodajo pa julija.

Prodaja okrasnih rastlin je v Sloveniji sezonska, kar pomeni, da se največ okrasnih rastlin proda v spomladanskih mesecih (marec, april, maj), ko ljudje začnejo z urejanjem svojih vrtov, okenskih korit in zabojev. Porast prodaje pa se spet pojavi v jesenskih mesecih (september, oktober in začetek novembra), ko rastline, ki so cvetele čez poletje zaključijo rast in jih je potrebno nadomestiti (Šegula, 2009).

2.5 UPORABA DVOLETNIC

Dvoletnice so dragocen in pomemben del vsakega vrta. Če jih iz semena gojimo doma, lahko dobimo veliko rastlin, stroški pa niso veliki. V vrtu jih uporabljamo na različne načine: kot okras v cvetličnih loncih, zabojih in visečih košarah. Prazna mesta, ki na gredicah nastanejo med trajnicami, lahko zapolnimo z dvoletnicami. Dvoletnice so uporabne tudi kot rezano cvetje in rastline za skalnjake. Če želimo oblikovati različne barvne vzorce na naših vrtovih, so nekatere dvoletnice nepogrešljive rastline za tovrstne načine sajenja (Hessayon, 1996).

Pri dvoletnicah je okrasna vrednost največkrat cvet, njegova barva, oblika oziroma velikost. Le redko jih sadimo zaradi listov ali habitusa.

Slika 2: Posajene mačeha v betonskem koritu

2.6 GOJENJE DVOLETNIC V SLOVENIJI

Iz podatkov Statističnega urada Republike Slovenije je razvidno, da se je leta 2013 v Sloveniji pridelovalo okrasne rastline na 219,1 ha pridelovalnih površin. S to kmetijsko panogo se je ukvarjalo 344 kmetijskih gospodarstev. Velika večina pridelovalnih površin je bila zasedena z večletnimi in lesnatimi rastlinami, in sicer kar 171,2 ha. Sledijo jim balkonske rastline, katere se je pridelovalo na 19,5 ha. Sobne rastline in lončnice so zasedle 10,8 ha površin. Na 7,4 ha so pridelovali enoletnice. Do vzgojene sadike cvetja, okrasnih in lesnatih rastlin so pridelovali na 5,6 ha površin. Ostalih 4,7 ha površin pa so zasedale okrasne dvoletnice, ki so tako pristale na zadnjem mestu po velikosti pridelovalne površine. Njihova pridelovalna površina se je tako zmanjšala iz 5 ha (2010) na 4,7 ha (2013) (Pridelava okrasnih rastlin in rezanega cvetja, 2014).

Na Statističnem uradu Republike Slovenije najdemo še podatke o gojenju okrasnih rastlin iz leta 2006. Takrat se je s pridelovanjem okrasnih dvoletnic ukvarjalo 229 vrtnarjev, ki so skupaj vzgojili 4 302 385 rastlin. Od tega je 74 vrtnarjev vzgojilo 116 148 marjetic, 228 vrtnarjev 3 938 961 mačeh in 39 vrtnarjev 58 620 spominčic. 28 vrtnarjev pa je vzgojilo 188 656 drugih okrasnih dvoletnic. Iz podatkov, ki smo jih prav tako pridobili na Statističnem uradu RS za leti 2000 in 2006 je razvidno, da število pridelovalcev okrasnih dvoletnic upada, saj je bilo v letu 2000 290 pridelovalcev, leta 2006 pa le še 229 (Pridelava okrasnih rastlin, Slovenija..., 2014).

2.7 NAJPOGOSTEJŠE DVOLETNICE V SLOVENIJI

2.7.1 Mačeha (*Viola x wittrockiana* Gams)

Mačehe sodijo v družino vijoličevk (Violaceae), ter rod *Viola* v katerem najdemo približno 400 vrst. Sem spadajo nekatere enoletnice, dvoletnice in trajnice ter listopadni polgrmi. V Sloveniji najdemo šest vrst samoniklih mačeh, med katerimi sta najbolj poznani rogata vijolica (*V. cornuta* L.), ki se nahaja v visokogorskem pasu Karavank in tribarvna mačeha (*Viola tricolor* L.), ki se kot plevel pojavlja na obdelovalnih površinah (Podgornik Reš, 2007).

Prve mačehe so se na vrtovih v srednji Evropi pojavile v prvi polovici 16. stoletja. Nastale so z žlahtnjenjem tribarvne mačehe. V 19. stoletju so v žlahtnjenje uvrstili rumeno evropsko mačeho (*V. lutea* Comm. ex Ging.) in altajsko mačeho (*V. altaica* Ker Gawl.). Nastali so križanci *V. wittrockiana*, ki so jih poimenovali po njihovem žlahtnitelju Wittrocku (Podgornik Reš, 2007). V.B. Wittrock je bil švedski botanik, ki je preučeval mačehe celo življenje.

Preglednica 1: Osnovni podatki o mačehi (*Viola x wittrockiana* Gams)

OSNOVNI PARAMETRI PRIDELOVANJA	OPTIMALNI RASTNI POGOJI
MESTO SAJENJA - LEGA	Poleti cvetoče mačehe zahtevajo polsenčne lege, medtem ko jesensko-zimske sadimo na sončno lego (Cunder in sod., 2007).
MESTO SAJENJA - TLA	Potrebujejo dobro pognojena tla. Zimske mačehe posadimo v tla, ki imajo veliko prepustnost. Če jih sadimo v lonce uporabimo univerzalen substrat (Cunder in sod., 2007). Priporočena medvrstna razdalja je 20-30 cm (Hessayon, 1996).
OSKRBA	Če je suša jih redno zalivamo, tudi med zimo, ko so tla odmrznjena. Ne ustreza jim suho pomladno vreme, ker se njihova rast raztegne in prej odcvetijo. V deževnih letih se lahko pojavi listna pegavost. Škodo pa lahko povzroči tudi trips, ker povzroči zakrnelo rast rastlin (Podgornik Reš, 2007). V primeru napada uši poškropimo z ustreznim insekticidom (Cunder in sod., 2007). Po končanem cvetenju jih izpulimo in kompostiramo (Cunder in sod., 2007).
UPORABA	Mačehe so ene najpomembnejših rastlin za gredice in grobove. Uporablja se jih tudi za balkonska korita ter najrazličnejše posode in lonce. V vazi se obdržijo le nekaj dni (Cunder in sod., 2007).
ČAS CVETENJA	Čas cvetenja je odvisen od sorte; cvetijo od januarja do decembra (Hessayon, 1996).

Danes je cilj žlahtniteljev vzgojiti sorte s kompaktnejšo rastjo, zgodnjim cvetenjem in odpornostjo na mraz. V ospredju niso več sorte s čim večjim cvetom (Podgornik Reš, 2007).

V angleščini mačeho imenujemo pansy, ta izraz izvira iz francoske besede pensee, kar pomeni misel, saj njen videz spominja na človeški obraz, ki se priklanja k tlom, kot bi bil globoko zamišljen.

Mačehe so pravzaprav enoletnice ali trajnice, ki jih gojimo kot zimske enoletnice (Hessayon, 1996). So prezimno trdne rastline, ki zdržijo temperature do -15 °C (Cunder in sod., 2007).

SORTE: Poznamo najrazličnejše mačehe. Delimo jih na več skupin. Ena od teh skupin so pozimi cvetoče mačehe, ki jih sejemo pozno spomladi da zacvetijo pozno jeseni. Mednje sodijo 'Floral Dance', 'Helios', 'Celestial Queen'. V velikocvetno skupino, med drugimi, spadajo 'Azure Blue', 'Roggli (Swiss) Giants', 'Majestic Giants', 'Sunny Boy', 'Queen of the Planets', 'Jumbo' (Hessayon, 1996).

Slika 3: Mačehe (*Viola x wittrockiana* Gams)

2.7.2 Navadna marjetica (*Bellis perennis* L.)

SINONIMI: gospodičenca, bogcova rožica, gospodičnica, iskrica, homulica, hrumelj, hrumelc, katarinčica, ledinščica, ledinsko cvetišče, marjetica, ljubljenska, mezinec, mezinčica, mezinec, micike, mretce, očko, očka, mulica, putrica, ptičica, ranik, rigeljček, rigelc, rualca, sklepnica, tratinščica, trampuš, tratnica, trutarica, trutica, zvezdica, vetrovka (Petauer, 1993).

Latinsko ime marjetice je sestavljeno iz pridevnika bellis, ki pomeni prijeten, lep in latinske besede perennis, ki pomeni več let trajajoč, v prenesenem pomenu pa stalen, trajen. Rod *Bellis* zajema okoli 10 vrst, ki rastejo na severni polobli kot trajnice. V Sloveniji najdemo dve samorasli vrsti in sicer južno marjetico (*Bellis sylvestris* L.), ki raste

v Istri in na Primorskem, ter navadno marjetico (*Bellis perennis* L.), ki raste povsod (Podgornik Reš, 2007).

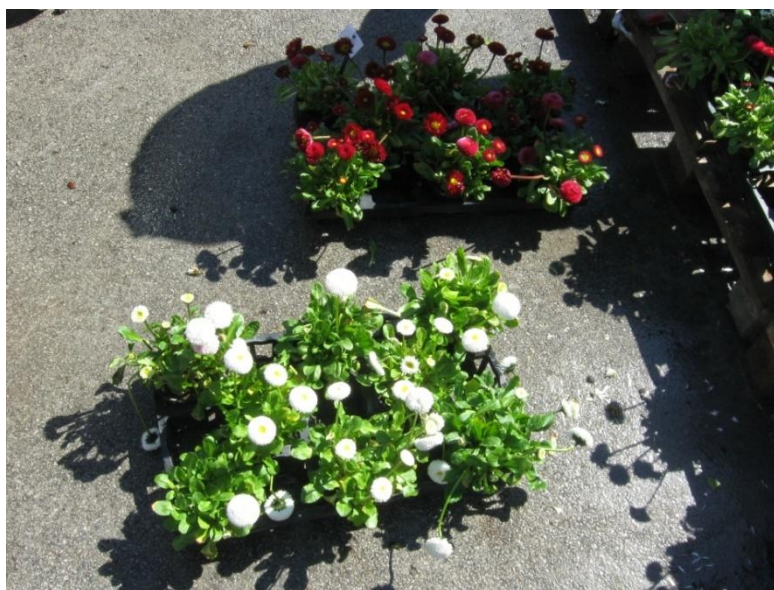
Prve sorte vrstnate marjetice so vzgojili že v 16. stoletju. Žlahtnitelji pa skušajo pri novejših sortah doseči bolj poln cvet in večje koške. Sorte se med seboj razlikujejo po barvi in velikosti koškov. Cvetijo v različnih odtenkih rožnate, bele in rdeče. Med seboj so si različne tudi po sestavi koška. Ločimo take sorte, ki imajo vse cvetove v košku spremenjene v jezičaste oz. imajo v sredini koška še nekaj cevastih cvetov. In take sorte, kjer prevladujejo cevasti cvetovi (Podgornik Reš, 2007).

Marjetice so pravzaprav trajnice, ki se lahko ohranjajo več let, vendar jih vseeno gojimo kot prezimne dvoletnice (Hessayon, 1996). So prezimno trdne rastline, ki so odporne na temperature do -15 °C (Cunder in sod., 2007).

Preglednica 2: Osnovni podatki o navadni marjetici (*Bellis perennis* L.)

OSNOVNI PARAMETRI PRIDELOVANJA	OPTIMALNI RASTNI POGOJI
MESTO SAJENJA - LEGA	Sadimo jih na topla in sončna rastišča
MESTO SAJENJA - TLA	Tla morajo biti vlažna, pred sajenjem pa je za boljšo rast priporočljivo dodati kompost ali dobro razkrojen hlevski gnoj. Če jih sadimo v korita uporabimo večnamenski substrat, ki je dobro odceden (Cunder in sod., 2007). Priporočena medvrstna razdalja je 15 cm (Hessayon, 1996).
OSKRBA	Spomladi, ko rastlina začne rasti, dodamo tekoče gnojilo vsake 2 do 3 tedne. Čez zimo ni potrebno gnojiti in ne zalivamo preveč, ker v nasprotnem primeru lahko rastline zgnijejo. Odstranjujemo odcvetele cvetove, kar podaljša cvetenje in preprečuje da bi se zasejala sama (Cunder in sod., 2007). Če so zime suhe, jih zaščitimo s smrečjem. Tako lažje prezimijo. Z boleznimi nimajo težav. Na odcvetelih cvetovih se v deževni pomladi lahko pojavi siva plesen. Ko odcvetijo jih največkrat zavržemo (Podgornik Reš, 2007).
UPORABA	Uporabljamo jih za grobove, gredice in skalnjake, ter balkonska korita in posode (Podgornik Reš, 2007). Nekatere sorte tudi za rezano cvetje.
ČAS CVETENJA	Najlepše cvetijo jeseni in spomladi, ker jim najbolj ustrezajo temperature od 10 do 20 °C.

SORTE: Poznamo pritlikave sorte, ki so še posebej primerne za skalnjake in obrobe gredic, to so 'Dresden China' (rožnata), 'The Pearl' (bela) in 'Rob Roy' (rdeča). Marjetica z okroglimi koški je 'Pomponette'; 'Monstrosa' pa ima vrstnati košek in cveti v rožnati, beli ali rdeči barvi (Hessayon, 1996).

Slika 4: Navadna marjetica (*Bellis perennis* L.)

2.7.3 Gozdna spominčica (*Myosotis sylvatica* Hoffm.)

SINONIMI: potočnica, očnica (Petauer, 1993).

Spominčica spada v družino srhkolistovk (Boraginaceae), v kateri je 80 vrst trajnic, dvoletnic in enoletnic. Rastline uspevajo na severni polobli; najdemo jih na nadmorskih višinah, kjer še raste nizko rastlinje. Izhodiščna vrsta za mnoge križance je planinska spominčica (*Myosotis alpestris* F.W. Schmidt. = *Myosotis sylvatica* (Ehrh.) Hoffm. subsp. *alpestris* (Schmidt) Gams). Je kratkoživa trajnica, ki cveti na koncu pomladi ter na začetku poletja. Ima šopaste dlakave liste in drobne svetlo modre cvetove z rumenkastim ustjem (Podgornik Reš, 2007).

Spominčica je ena od izjem pri cvetlicah, ki svoj simbolni pomen izraža z imenom. Vsa njena imena, v različnih jezikih, imajo enak pomen: "ne pozabi me" (Podgornik Reš, 2007). Je dvoletnica, ki prenese temperature do -15 °C (Cunder in sod., 2007).

Pri spominčicah žlahtne vrtno sorte kalijo počasneje in slabše. Bolj je seme divjega izvora, boljše kalí. Pri žlahtnih sortah moramo za boljše kaljenje substratu dodati malo šote (Golob, 1989).

Preglednica 3: Osnovni podatki o gozdni spominčici (*Myosotis sylvatica* Hoffm.)

OSNOVNI PARAMETRI PRIDELOVANJA	OPTIMALNI RASTNI POGOJI
MESTO SAJENJA - LEGA	Uspevajo na sončnih do rahlo senčnih legah (Cunder in sod., 2007). Primerna lega je pod listopadnimi drevesi.
MESTO SAJENJA - TLA	Zelo dobro rastejo na bogatih tleh, ki smo jih predhodno izboljšali s preperelim hlevskih gnojem ali s kompostom. Izboljšati moramo tudi zadrževanje vlage v tleh, kar lahko naredimo z dodajanjem organske snovi. Če sadimo spominčice v korita in posode, uporabimo univerzalni substrat in poskrbimo za dobro drenažo (Cunder in sod., 2007). Priporočena medvrstna razdalja je 20 cm (Hessayon, 1996).
OSKRBA	Če jih sadimo jeseni, ne smemo gnojiti. Z granuliranim mineralnim gnojilom pognojimo spomladi, ko se začne nova rast. Potresemo ga okrog rastlin. Na rastlinah se lahko pojavi pepelasta plesen, vendar zatiranje ponavadi ni potrebno. Po cvetenju jih odstranimo. Če hočemo da se vsejejo same, jih nekaj pustimo, da semenijo in potem propadejo (Cunder in sod., 2007). Pozimi so najbolj občutljive na dolgotrajen in suh mraz ali na temperature nad 10° C. Zalivamo po potrebi (Podgornik Reš, 2007).
UPORABA	Sadimo jih na gredice, v korita in posode, pa tudi na grobove. Največkrat so v družbi cvetočih čebulnic in trobentic. Odlično se držijo tudi v vazi kot rezano cvetje (Podgornik Reš, 2007).
ČAS CVETENJA	Začne cveteti ob koncu zime in cveti vse do poletja (Cunder in sod., 2007).

SORTE: Osnovna vrsta iz katere izhajajo skoraj vse vrtnne spominčice, je planinska spominčica (*M. alpestris*). Za obrobo na gredicah in za prazna mesta med ostalimi rastlinami izberemo gosto rastoče sorte, kot so npr. 'Blue Ball' (barva indiga) in 'Ultramarine' (temnomodra). Če si želimo rožnatih cvetov zasadimo 'Carmine King' ali 'Rose Pink'. Sorte 'Blue Bouquet' (temnomodra), 'Royal Blue' (svetlomodra) in *M. sylvatica* 'Blue Bird' lahko gojimo samostojno, ker so visokorasle (Hessayon, 1996).

Slika 5: Gozdna spominčica (*Myosotis sylvatica* Hoffm.)

2.7.4 Turški nagelj, brkati klinček (*Dianthus barbatus* L.)

Turški nagelj spada v družino klinčnic (Caryophyllaceae). Predstavniki rodu *Dianthus* pa so med drugim, nageljčki, nageljni, klinčki in turški nageljni. Ta rod se ponaša z dolgo zgodovino. Za stare Grke je bil nagelj "božanska roža" (Hessayon, 1996). Turški nagelj pa izvira iz vzhodne Evrope. V Sloveniji raste tudi samonikel, vendar imajo gojene oblike večje cvetove bolj vpadljivih barv (Golob, 1989). Turški nagelj je trajnica, a se pogosto goji kot dvoletnica, ki prenese temperature do -15 °C (Cunder in sod., 2007).

Preglednica 4: Osnovni podatki o turškem nagelju (*Dianthus barbatus* L.)

OSNOVNI PARAMETRI PRIDELOVANJA	OPTIMALNI RASTNI POGOJI
MESTO SAJENJA - LEGA	Dobro uspeva na sončnih rastiščih (Cunder in sod., 2007).
MESTO SAJENJA - TLA	Tla morajo biti bogata z organsko snovjo. Če jo primanjkuje moramo nekaj tednov pred sajenjem v zemljo vdelati preperel kompost. Poskrbimo tudi za apnenje, če so tla kislja. Potrebujemo tudi veliko prepustnost tal (Cunder in sod., 2007). Priporočena medvrstna razdalja je 15 do 30 cm, odvisno od sorte (Hessayon, 1996).
OSKRBA	Čez poletje dognojujemo s tekočim gnojilom. Liste lahko napade rja, v tem primeru moramo rastlino poškropiti s fungicidom, ki vsebuje penkonazol. Lahko tudi z drugim primernim škropivom. Po končanem cvetenju jih populimo in kompostiramo. Nekatere pa lahko pustimo, da se razrastejo (Cunder in sod., 2007).
UPORABA	Uporaben je za gredice, šopke in kot okras v vazah (Cunder in sod., 2007).
ČAS CVETENJA	Cveti od pomladi do poletja. Če hočemo, da cveti dvakrat, moramo takoj ko prvič cvetovi ovenijo, stebela porezati do tal, na ta način spodbudimo ponovno cvetenje (Cunder in sod., 2007).

SORTE: Med visokimi sortami se priporoča 'Gemstones', 'Mixed', 'Forerunner', 'Auricula-Eyed Mixed', 'Monarch Mixed', 'Harlequin', pri nizkih sortah pa 'Indian Carpet Mixed', 'Dwarf Mixed' (Cunder in sod., 2007).

Slika 6: Turški nagelj (*Dianthus barbatus* L.) (Dianthus..., 2014)

2.7.5 Rožlin (*Alcea rosea* L.)

SINONIMI: litija, meček, popel (Petauer, 1993).

Rožlin spada v družino Malvaceae (slezenovke). Izvira iz Kitajske, od 16. stoletja dalje pa je prisoten tudi v Evropi. Rožlin je pogosta rastlina na kmečkih oziroma podeželskih vrtovih. Poleti s svojimi velikimi socvetji poskrbi za pisano ozadje na gredicah (Hessayon, 1996). Je odporna dvoletnica ali trajnica, ki jo lahko gojimo tudi kot enoletnico. Prenese temperature do -15°C . Je prezimno trdna rastlina (Cunder in sod., 2007).

V nekaterih delih bivše Jugoslavije je pred vaško hišo posajen rožlin v znak, da je v hiši dekle godno za ženitev (Petauer, 1993).

Preglednica 5: Osnovni podatki o rožlinu (*Alcea rosea* L.)

OSNOVNI PARAMETRI PRIDELOVANJA	OPTIMALNI RASTNI POGOJI
MESTO SAJENJA - LEGA	Sadimo ga na sončne lege (Hessayon, 1996).
MESTO SAJENJA - TLA	Sadimo v dobro prepustno zemljo. Rastline bodo najboljše uspevale, če pred sajenjem v substrat dodamo veliko gnoja ali komposta (Cunder in sod., 2007). Priporočena medvrstna razdalja je 60 cm (Hessayon, 1996).
OSKRBA	Na vetrovnih legah gojimo višje sorte ob opori. Mesečno gnojenje s tekočim gnojilom izboljšuje rast. Rožline rada napade rja, še posebej v deževnih poletjih. Rja oslabi rast in pokvari izgled rastline. Po cvetenju odstranimo odmrle rastline, da preprečimo širjenje rje. Nekatere lahko pustimo za seme (Cunder in sod., 2007).
UPORABA	Najbolj priljubljen je na gredicah, zlasti na kmečkih vrtovih. Uporablja pa se ga tudi kot rezano cvetje, vendar je potrebno stebila rezati, ko še niso vsi cvetovi odprti (Cunder in sod., 2007).
ČAS CVETENJA	Če jih sejemo zgodaj spomladi, bo zacvetel zgodaj poleti. Rastline, ki jih posejemo jeseni, pa bodo prezimile in zacvetele naslednje poletje (Cunder in sod., 2007).

SORTE: Najpogostejše gojena vrstnata sorta je 'Chater's Double' (Hessayon, 1996).

Slika 7: Rožlin (*Alcea rosea* L.) (Kociper, 2009)

2.7.6 Zlati šeboj, navadni zlatenec (*Erysimum cheiri* L. = *Cheiranthus cheiri* L.)

SINONIMI: fajgeljček, zlati šebenik (Petauer, 1993).

Šeboj je še eden od znanilcev pomladi. Spada v družino Brassicaceae (križnice). Rastlina je polgrm, v osrednji Sloveniji prezimi le v zatišnih legah, sicer je gojena kot eno ali dvoletnica, tudi trajnica. Ker imajo cvetovi zelo prijeten vonj, jih je priporočljivo gojiti blizu hiše (Hessayon, 1996).

Preglednica 6: Osnovni podatki o zlatem šeboju (*Erysimum cheiri* L. = *Cheiranthus cheiri* L.)

OSNOVNI PARAMETRI PRIDELOVANJA	OPTIMALNI RASTNI POGOJI
MESTO SAJENJA - LEGA	Sadimo na sončne lege (Hessayon, 1996).
MESTO SAJENJA - TLA	Ustrezajo mu vsaka vrtna tla, vendar morajo vsebovati dovolj apnenca. Priporočena medvrstna razdalja je 20 do 30 cm (Hessayon, 1996).
OSKRBA	Sadike šeboja radi obgrizejo zajci (Golob, 1989). V celinski Sloveniji jih je priporočljivo zavarovati pred mrazom z vejami (Golob, 1989).
UPORABA	Uporaben je na gredicah pa tudi za rezano cvetje (Golob, 1989).
ČAS CVETENJA	Cveti od marca do maja, odvisno od sorte (Hessayon, 1996).

SORTE: *Cheiranthus cheiri* (zlati šeboj) je najpogostejše gojena vrsta okrasnih rastlin, ki jim ljudsko rečemo tudi »fajgelčki«. Priljubljeni velikocvetni stari sorti sta 'Vuclan' (škrlatni cvetovi, 30 cm) in 'Cloth of Gold' (rumeni cvetovi, 50 cm). Obstajajo tudi sorte

drugačnih barv; oranžne, rožnate, smetanove, bele itd. Mešanica 'Tom Thumb Mixed' (20 cm) je zelo primerna za majhne grede (Hessayon, 1996).

Slika 8: Zlati šeboj (*Erysimum cheiri* L. = *Cheiranthus cheiri* L.) (Cheiranthus..., 2014)

3 MATERIAL IN METODE

Raziskava je potekala na dveh ravneh. Najprej smo z anketnim vprašalnikom in osebnim obiskom preverjali ponudbo okrasnih dvoletnic, njihovo razmnoževanje in prodajo na nekaterih gorenjskih vrtnarijah. Potem pa smo z ogledi preverili še razširjenost oziroma priljubljenost okrasnih dvoletnic po gorenjskih vrtovih in javnih nasadih.

3.1 ANKETNI VPRAŠALNIK

Uporabili smo anketni vprašalnik, ki je vseboval 8 vprašanj (priloga). Z vprašalnikom smo hoteli izvedeti s katerimi sezonskimi rastlinami se ukvarjajo slovenski vrtnarji oziroma če so med njimi tudi okrasne dvoletnice in katere. Želeli smo pridobiti še podatke o načinu pridelave okrasnih dvoletnic in vzroke za morebitno lastno pridelavo le teh. Zadnji dve vprašanji pa se nanašata na prodajo, in sicer kdaj je njihova prodaja največja in po katerih dvoletnicah je največ povpraševanja. Anketiranci so pri nekaterih vprašanjih lahko izbirali po več odgovorov.

3.2 NAČIN IZVEDBE ANKETIRANJA

Anketirali smo vrtnarje na območju Gorenjske. Anketo smo aprila 2013 osebno dostavili 8 večjim vrtnarijam, ker smo tako dobili možnost narediti nekaj fotografij okrasnih dvoletnic in se o tej temi pogovoriti z vrtnarji. Anketni vprašalnik so sprejeli vsi vrtnarji, zapletlo pa se je ko smo hoteli narediti nekaj fotografij, saj se je sezona prodaje dvoletnic že končevala in so vrtnarjem ostale rastline, ki jih niso uspeli prodati oziroma niso bile popolne zunanosti, zato nekateri niso dovolili fotografiranja. Še bolj zadržani pa so bili pri pogovoru z nami, ker smo prišli ravno v času največje prodaje sezonskih rastlin, in so imeli polne roke dela.

Vprašalniku smo priložili pisemsko ovojnico z naslovom in znamko, ter vrtnarije zaprosili, če izpolnjeno anketo vrnejo po pošti. Izpolnjene vprašalnike so vračali do konca meseca aprila. Vrnili so štiri izpolnjene ankete. Pri nekaterih vprašanjih odgovori vrtnarjev niso bili popolni.

3.3 OGLED VRTOV IN JAVNIH NASADOV

Za ogled vrtov smo si izbrali vas na Gorenjskem, in sicer vas Selca v Selški dolini. Naključno smo izbrali dvajset privatnih hiš. Pri teh hišah smo si v sredini meseca maja 2013 ogledali vrtove, oziroma če so v njih zasajene okrasne dvoletnice in katere. Opazovali smo še, če so te dvoletnice posajene v gredicah ali v zabojih in koritih.

Priljubljenost oziroma pogostost okrasnih dvoletnic smo preverjali tudi v javnih nasadih, in sicer v mestih Kranj in Škofja Loka. Pregledali smo oba kraja v celoti. Preverjali smo nasade na krožiščih in ob cestah, nasade pred javnimi stavbami in nasade v mestnih jedrih. Zanimala nas je predvsem vrsta posajenih okrasnih dvoletnic.

3.4 OBDELAVA PODATKOV

Pridobljene podatke smo uporabili za izračun deležev (%). Podatke smo predstavili v preglednicah in slikah, za katere smo uporabili program Excel.

4 REZULTATI

4.1 ANKETE

Z enoletnicami, dvoletnicami in balkonskimi rastlinami se ukvarjajo vsi štirje anketirani vrtnarji, kar pomeni 100 % delež. S sezonskimi lončnicami, kot so na primer božične zvezde pa le trije anketirani vrtnarji, to znaša 75 % vrtnarjev (preglednica 7).

Preglednica 7: Anketirani po vrsti sezonskih rastlin s katerimi se ukvarjajo, 2013

Uporaba rastlin po posameznih skupinah	Število (n=4)	Delež (%)
Enoletnice	4	100
Dvoletnice	4	100
Balkonske rastline	4	100
Sezonske lončnice	3	75

Vsi štirje anketirani vrtnarji se ukvarjajo z mačehami, kar pomeni 100% delež. Poleg tega se trije ukvarjajo še z marjeticami, to znaša 75 % vrtnarjev. Dva anketirana vrtnarja imata v svoji ponudbi tudi spominčice, kar pomeni 50 % delež (preglednica 8).

Preglednica 8: Anketirani po vrsti okrasnih dvoletnic s katerimi se ukvarjajo, 2013

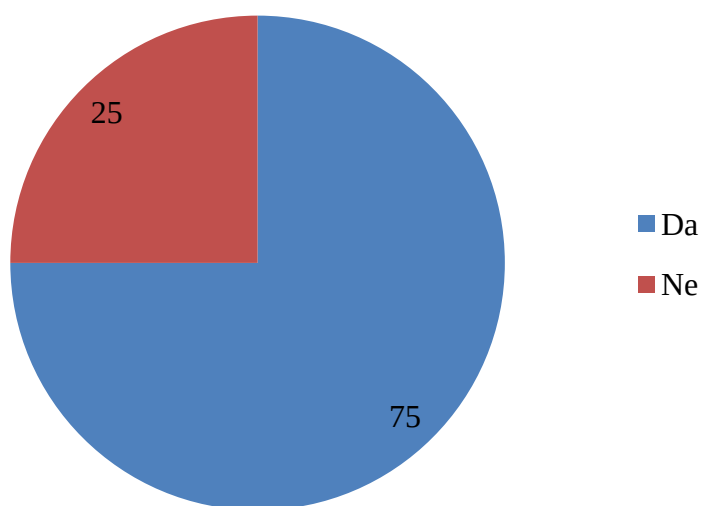
Dvoletnice	Število (n=4)	Delež (%)
Mačeha	4	100
Marjetica	3	75
Spominčica	2	50

Okrasne dvoletnice pridelujejo v okviru lastne pridelave trije anketirani vrtnarji. En anketirani vrtnar pa se z lastno pridelavo okrasnih dvoletnic ne ukvarja, kar pomeni 25 % delež (preglednica 9).

Preglednica 9: Anketirani po samostojnem pridelovanju okrasnih dvoletnic, 2013

Samostojno pridelovanje dvoletnic	Število (n=4)	Delež (%)
Da	3	75
Ne	1	25

75 % anketiranih vrtnarjev prideluje dvoletnice v okviru lastne pridelave, 25 % pa se z lastno pridelavo ne ukvarja (slika 9).

Slika 9: Lastna pridelava okrasnih dvoletnic (%), 2013

Dva od anketiranih vrtnarjev okrasne dvoletnice razmnožujeta s semenom, kar pomeni 50 % delež. En anketirani vrtnar pa uporablja ukoreninjeni material, ki ga pridobi iz tujine, kar pomeni 25 % delež. Neukoreninjenih potaknjencev iz tujine ali potaknjencev, ki bi jih rezali na lastnih matičnih rastlinah ne uporablja noben anketirani vrtnar (preglednica 10).

Preglednica 10: Anketirani po načinu pridelovanja okrasnih dvoletnic, 2013

Način	Število (n=4)	Delež (%)
S semenom	2	50
S potaknjenci, ki jih režete na lastnih matičnih rastlinah	0	0
Z ukoreninjenimi potaknjenci, ki jih pridobite iz tujine	1	25
Z neukoreninjenimi potaknjenci, ki jih pridobite iz tujine	0	0

Trije anketirani vrtnarji so mnenja, da je lastna pridelava rastlin resnično cenejša, kar pomeni 75 % vrtnarjev. Eden izmed vrtnarjev meni, da je pri lastni pridelavi okrasnih dvoletnic lažji nadzor, to pomeni 25 % vrtnarjev. Dva od anketiranih vrtnarjev sta pod opombami kot razlog za lastno pridelavo navedla večjo samooskrbo, povpraševanje trga po rastlinah pridelanih v Sloveniji ter potrebo po koreninjenju potaknjencev za druge slovenske vrtnarije, kar pomeni 50 % vrtnarjev. Nihče izmed vrtnarjev pa ni imel slabih izkušenj z uvozom (preglednica 11).

Preglednica 11: Anketirani po razlogih za lastno pridelavo dvoletnic, 2013

Razlogi za lastno pridelavo okrasnih dvoletnic	Število (n=4)	Delež (%)
Je cenejše	3	75
Lažji nadzor	1	25
Slabe izkušnje z uvozom	0	0
Drugo	2	50

Z lastno pridelavo okrasnih dvoletnic se vsi trije anketirani vrtnarji ukvarjajo več kot deset let, kar pomeni 75 % vrtnarjev (preglednica 12).

Preglednica 12: Anketirani po številu let ukvarjanja z lastno pridelavo okrasnih dvoletnic, 2013

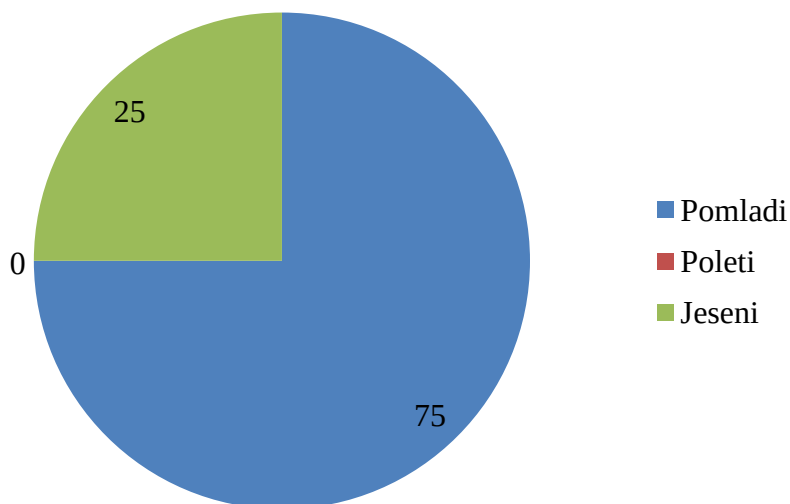
Leta	Število (n=3)	Delež (%)
Do 5 let	0	0
Do 10 let	0	0
Več kot 10 let	3	75

Trije anketirani vrtnarji opažajo, da je prodaja okrasnih dvoletnic največja spomladi, en anketirani vrtnar pa je mnenja, da je prodaja največja jeseni (preglednica 13).

Preglednica 13: Anketirani po obdobju največje prodaje okrasnih dvoletnic, 2013

Obdobje	Število (n=4)	Delež (%)
Pomladi	3	75
Poleti	0	0
Jeseni	1	25

75 % anketiranih vrtnarjev opaža, da največ okrasnih dvoletnic prodajo spomladi, 25 % anketiranih vrtnarjev pa se srečuje z največjo prodajo okrasnih dvoletnic v jesenskem času (slika 10).

Slika 10: Obdobje največje prodaje okrasnih dvoletnic (%), 2013

Vsi štiri anketirani vrtnarji ugotavljajo, da je največ povpraševanja po mačehah in marjeticah, kar predstavlja 100 % vrtnarjev. En anketirani vrtnar je mnenja, da so poleg tega tudi spominčice zelo iskane, kar pomeni 25 % delež. Noben vrtnar pa ni mnenja, da je veliko povpraševanja po turških nageljnih, zlatem šeboju, rožlinu in dunajskemu nageljčku (preglednica 14).

Preglednica 14: Anketirani glede na pogostost povpraševanja po posameznih vrstah okrasnih dvoletnic, 2013

Dvoletnice	Število (n=4)	Delež (%)
Mačeha	4	100
Marjetica	4	100
Spominčica	1	25

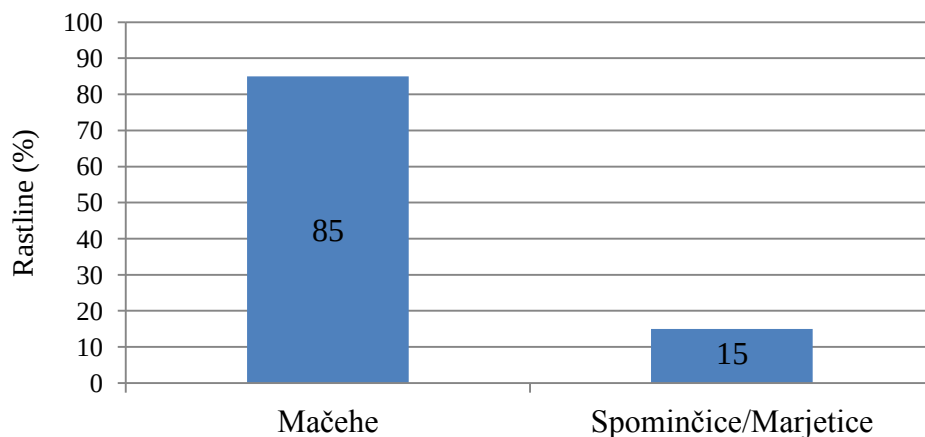
4.2 OGLED VRTOV

Iz preglednice je razvidno, da je na vrtovih najpogostejša okrasna dvoletnica mačeha (*Viola x wittrockiana* Gams), saj se pojavi kar v 17 nasadih. Sledita ji spominčica (*Myosotis sylvatica* Hoffm.) in marjetica (*Bellis perennis* L.), ki sta bili opaženi na treh vrtovih. Ugotovili smo tudi, da se okrasne dvoletnice večinoma sadijo v gredice, manj pa v korita in zaboje.

Preglednica 15: Pogostost pojavljanja okrasnih dvoletnic na obhišnih vrtovih, 2013

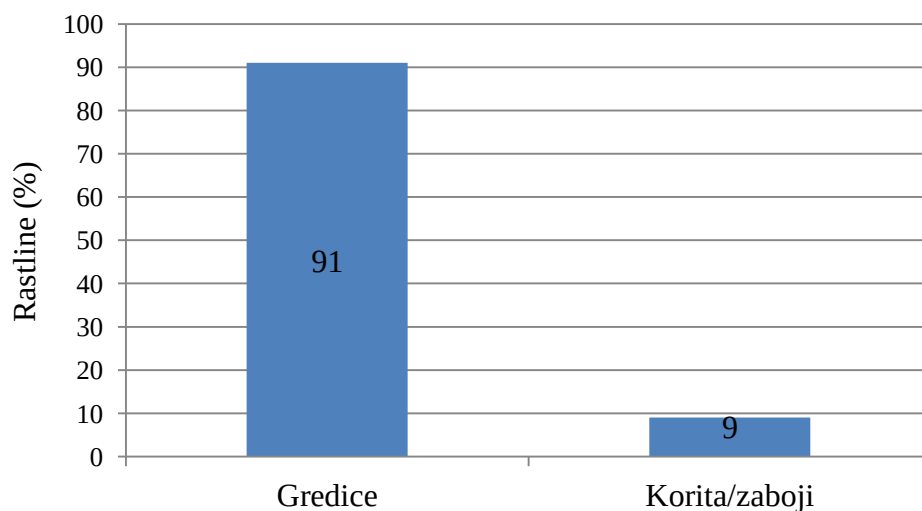
Obhišni vrt/nasadi	Vrsta dvoletnice	Gredice	Korita/zaboji
1	mačehe, marjetice	x	x
2	mačehe	x	
3	mačehe	x	x
4	mačehe	x	
5	mačehe, marjetice	x	
6	mačehe	x	
7	mačehe	x	
8	spominčice	x	
9	mačehe	x	
10	mačehe	x	
11	mačehe	x	
12	mačehe	x	
13	mačehe	x	
14	mačehe	x	
15	spominčice	x	
16	marjetice	x	
17	mačehe, spominčice	x	
18	mačehe	x	
19	mačehe	x	
20	mačehe	x	

Mačehe so se na opazovanih vrtovih pojavljale v 85 % deležu, ostalih 15 % so predstavljale spominčice in marjetice. Drugih okrasnih dvoletnic nismo opazili (slika 11).

Slika 11: Pogostost pojavljanja okrasnih dvoletnic na obhišnih vrtovih, glede na rastlinsko vrsto (%), 2013

Okrasne dvoletnice so bile na vseh obhišnih vrtovih posajene na gredicah, le v 9 % primerov smo jih našli tudi v koritih in zabojih (slika 12).

Slika 12: Pogostost pojavljanja okrasnih dvoletnic na obhišnih vrtovih, glede na kraj sajenja (%), 2013

Vrstna sestava rastlin v javnem prostoru se ni pretirano razlikovala od sestave v zasebnih vrtovih. Od okrasnih dvoletnic je bilo največ mačeh (*Viola x wittrockiana* Gams), te pa so bile večinoma posajene na gredicah. Nekaj pa smo jih našli tudi v koritih in zabojih. Opazili smo še spominčice (*Myosotis sylvatica* Hoffm.), ki so bile vse posajene v koritih oziroma zabojih. Drugih okrasnih dvoletnic v javnih nasadih nismo opazili.

Slika 13: Mačehe (*Viola x wittrockiana* Gams) v javnih nasadih

Slika 14: Gozdne spominčice (*Myosotis sylvatica* Hoffm.) v javnih nasadih

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 RAZPRAVA

Leta 2013 smo z osebnimi obiski, ogledi in anketnim vprašalnikom pridobivali podatke o ponudbi okrasnih dvoletnic na osmih gorenjskih vrtnarijah. Na raziskavo so se odzvale štiri vrtnarije. Preverjali smo tudi razširjenost okrasnih dvoletnic na zasebnih vrtovih in javnih nasadih na Gorenjskem.

Slovenci imamo radi lepo urejen vrt, okenska korita in zaboje. Na nek način lepo urejen okrasni vrt, v določenih slojih prebivalstva, postaja statusni simbol in je izpodrinil pridelovalni vrt, katerega namen je pridelovanje zelenjave in sadja za domače potrebe. Prav tako pa skoraj ne najdemo krožišča ali centra mesta, kjer ne bi bilo posajenih rastlin. Med te rastline sodijo predvsem sezonske rastline, kot so enoletnice in dvoletnice (Kalan Lovšin..., 2013). Zato ne preseneča dejstvo, da se z gojenjem teh skupin rastlin ukvarjajo vsi štirje anketirani vrtnarji v naši raziskavi. Od okrasnih dvoletnic gojijo predvsem mačehe, marjetice in spominčice. Prav tako so imeli vsi lastniki zasebnih vrtov v naši raziskavi na svojih gredicah, okenskih koritih ali zabojih posajeno vsaj eno predstavnico okrasnih dvoletnic.

Z lastno proizvodnjo sadik okrasnih dvoletnic se ukvarjajo trije od štirih anketiranih vrtnarjev. Lastna proizvodnja za njih pomeni razmnoževanje s semenom ali nakup ukoreninjenega materiala v tujini. Za lastno pridelavo okrasnih dvoletnic se je večina anketiranih vrtnarjev odločila zato, ker je cenejša. To je v nasprotju z mnenjem številnih, tudi vrtnarjev, da je uvoz rastlin cenejši, kot lastna proizvodnja (Šegula, 2009). Eden je kot razlog navedel lažji nadzor, dva anketirana vrtnarja pa sta omenila še povpraševanje trga po rastlinah pridelanih v Sloveniji, večjo samooskrbo in koreninjenje potaknjencev za druge slovenske vrtnarije. Na anketo so se odzvale predvsem vrtnarije z dolgoletno tradicijo, zato se vsi trije anketirani vrtnarji z lastno pridelavo okrasnih dvoletnic ukvarjajo več kot 10 let, kar nakazuje, da tudi dolgoletne izkušnje pripomorejo k zavedanju o pomenu lastne proizvodnje.

Trije anketirani vrtnarji so mnenja, da je prodaja okrasnih dvoletnic največja spomladi, eden pa je mnenja, da je prodaja največja jeseni. Prav take ugotovitve navaja tudi Šegula (2009), in sicer da je prodaja v Sloveniji sezonskega značaja. Največja je spomladi, ko ljudje začnejo s čiščenjem, urejanjem vrtov in zasajevanjem loncev in korit ter iskanjem novih rastlin, ki jih bodo tisto leto razveseljevale. Poveča pa se spet jeseni, predvsem okoli praznika »Vsi sveti«, ko je čas za urejanje grobov. Poleti in čez zimo je prodaje malo, kar označujemo z izrazom 'mrtva sezona'.

Vsi štirje anketirani vrtnarji menijo, da je največ povpraševanja med okrasnimi dvoletnicami po mačedah in marjeticah, en anketirani vrtnar pa je navedel še spominčice. Rezultati se ujemajo z ugotovitvami, ki jih je navedla Šegula (2009), in sicer da med pet najbolj prodajanih rastlin v Sloveniji, poleg pokončnih pelargonij, bršljank, gomoljnih begonij in strukturnih rastlin, sodi tudi mačeha. Mačehe so priljubljene zaradi dolgotrajnega cvetenja in cvetov, ki so najrazličnejših barv. So nezahtevne za gojenje in odporne na nizke temperature. Prav zato so mačehe prevladovale tudi v zasebnih nasadih, nekaj pa je bilo tudi marjetic in spominčic. Nič drugače ni bilo v javnih nasadih, kjer so prav tako mačehe najbolj pogoste okrasne dvoletnice, te najdemo predvsem na gredicah. V koritih pa je bilo posajenih tudi nekaj spominčic.

Nova tržna niša za vrtnarje bi mogoče bilo gojenje nekaterih zapostavljenih vrst okrasnih dvoletnic, kot so rožlin, turški nagelj in dunajski nageljček (*Dianthus caryophyllus* L.). Predvsem za vrtnarije blizu mest, kjer so, kot navaja Šegula (2009), ljudje bolj odprti za novosti.

5.2 SKLEPI

Aprila leta 2013 smo obiskali osem gorenjskih vrtnarij z namenom, da jim oddamo anketni vprašalnik, vrtnarje povprašamo o ponudbi in uspešnosti prodaje okrasnih dvoletnic v spomladanski sezoni ter da naredimo nekaj fotografij le teh. Na anketo so se odzvale štiri vrtnarije. Ogledali smo si tudi nasade z okrasnimi dvoletnicami v javnem prostoru in na zasebnih vrtovih.

Glede na dobljene rezultate smo ugotovili naslednje:

- Z okrasnimi dvoletnicami se ukvarjajo vsi anketirani vrtnarji. Prav tako tudi z ostalimi sezonskimi rastlinami, kot so enoletnice in balkonske rastline.
- Vsi anketirani vrtnarji imajo v svoji ponudbi mačehe. Poleg njih imajo trije še marjetice, polovica anketiranih vrtnarjev pa ponuja tudi spominčice.
- Z lastno proizvodnjo okrasnih dvoletnic se ukvarjajo trije anketirani vrtnarji. Lastna pridelava za njih pomeni razmnoževanje s semenom in nakup ukoreninjenega materiala v tujini.
- Za lastno proizvodnjo so se odločili predvsem zato, ker je cenejša, nadzor je lažji, povpraševanje trga po rastlinah pridelanih v Sloveniji se izboljšuje, povečuje se samooskrba in zato, ker koreninijo potaknjence za druge slovenske vrtnarije.

- Z lastno pridelavo okrasnih dvoletnic se vsi anketirani vrtnarji ukvarjajo več kot deset let.
- Prodaja okrasnih dvoletnic je sezonska. Največ se jih proda spomladi in jeseni.
- Največ povpraševanja med okrasnimi dvoletnicami je po mačehah, sledijo pa ji marjetice in spominčice. V zasebnih in javnih nasadih je prav tako najbolj priljubljena mačeha, sledijo ji marjetice in spominčice.
- Rezultati kažejo, da je okrasna dvoletnica, ki jo vrtnarji največkrat ponujajo na svojih vrtnarijah mačeha. Prav tako pa je mačeha na prvem mestu med okrasnimi dvoletnicami, ki jih ljudje sadijo v javne in zasebne nasade.

Tako smo z rezultati, ki smo jih pridobili, potrdili obe delovni hipotezi.

6 POVZETEK

Okrasne dvoletnice nas s svojimi cvetovi razveseljujejo v pomladanskih, jesenskih in zimskih mesecih. Ker v tem času vremenske razmere niso najbolj ugodne za rast enoletnic posadimo dvoletnice, da naše gredice niso prazne. Sadimo jih jeseni, spomladi pa nas razvajajo s svojim cvetenjem. Življenjska doba okrasnih dvoletnic je dve leti. Enoletnice in dvoletnice botanično spadajo med kritosemenke oziroma cvetnice, ki je najuspešnejša in največja rastlinska skupina. Za kritosemenke je značilen "bolj napreden cvet", ali tako imenovani pravi cvet, ki je bolj zapleteno grajen, kot cvet golosemenk.

Leta 2013 smo v mesecu aprilu z osebnimi obiski in anketnim vprašalnikom preverjali ponudbo okrasnih dvoletnic na osmih gorenjskih vrtnarijah. Na raziskavo so se odzvale štiri vrtnarije. Prav tako smo z ogledi preverjali prisotnost okrasnih dvoletnic v urbanem in ruralnem okolju.

Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da imajo vsi štirje vrtnarji v svoji ponudbi okrasne dvoletnice. Od tega jih trije pridelujejo sami, in sicer s semeni ali z ukoreninjenim materialom, pridobljenim iz tujine. Z lastno pridelavo se ukvarjajo predvsem zato, ker je cenejša in imajo lahko večji nadzor. Pomembna faktorja sta tudi večja samooskrba in povpraševanje trga po rastlinah pridelanih v Sloveniji. Vrtnarji menijo, da je največ povpraševanja po mačehah, marjeticah in spominčicah. V nasadih v javnem in zasebnem prostoru pa v veliki meri prevladujejo mačehe, nekaj pa je tudi marjetic in spominčic. Mačehe so posajene na kar 85 % zasebnih vrtov. Marjetice in spominčice pa le na 15 % zasebnih vrtov.

Slovenski trg je majhen, pridelovalcev okrasnih rastlin pa je relativno veliko, svoje je dodala še gospodarska kriza, zato so ljudje omejili nakupe življenjsko manj pomembnih stvari, kot je cvetje. Pa vendar se za okrasne dvoletnice ni bati, ker so pomemben del okrasnega vrtnarstva, prav tako pa so nekatere zelo priljubljene pri ljudeh, saj si marsikdo spomladanske gredice ne predstavlja brez marjetic ali groba ob prazniku Vseh svetih - brez pisanih mačeh.

7 VIRI

Adams C.R., Bamford K.M., Early M.P. 2012. Principles of horticulture. 6. ed. Routledge: 118 str.

Cheiranthus cheiri, Wallflower. Kerneliv. dk.

<http://www.kerneliv.dk/en/other/105-cheiranthus-cheiri-wallflower.html> (9.4.2014)

Cunder J., Mastnak M., Vreže N., Vučer A. 2007. Cvetoče okrasne rastline od A do Ž. 1. izd. Olševsek, Narava d.o.o.: 1007 str.

Dianthus barbatus. Go botany.

<https://gobotany.newenglandwild.org/species/dianthus/barbatus/> (9.4.2014)

Golob I. 1989. Razmnožujmo okrasne rastline. 2. izd. Ljubljana, ČZP Kmečki glas: 197 str.

Golob-Klančič J. 2014.

http://www.svz-si.eu/sl/Sonaravno_vrtnarjenje_v_okrasnem_vrtu/Pridelava_okrasnih_rastlin_kot_posebna_veja_kmetijstva/ (18.6.2014)

Hessayon D.G. 1996. Cvetje v vrtu. Ljubljana, Mladinska knjiga: 160 str.

Hrovatin M. 2012. Okrasni vrt od januarja do decembra. Ljubljana, ČŽD Kmečki glas: 178 str.

Kalan Lovšin A. 2013.

<http://www.dnevnik.si/dom/vrt-in-okolica/nacrtovanje-vrtov> (18.6.2014)

Noordhuis K. 2004. Enciklopedija vrtnih rastlin. 2. izd. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije: 323 str.

Petauer T. 1993. Leksikon rastlinskih bogastev. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije: 684 str.

Podgornik Reš R. 2007. Sto sezonskih rastlin na Slovenskem. 1. izd. Ljubljana, Prešernova družba: 247 str.

Kociper E. 2009. Minljiva lepota živobarvnih cvetov. Rože in vrt.

<http://www.rozeinvrt.si/2009/03/minljiva-lepota-zivobarvnih-cvetov/> (9.4.2014)

Pridelava okrasnih rastlin, Slovenija, po letih. Podatkovni portal SI-STAT. Statistični urad RS.

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1512435S&ti=&path=../>

Database/Okolje/15_kmetijstvo_ribistvo/04_rastlinska_pridelava/03_15124_popis_vrtnarstva_2000_2006/&lang=2 (5.8.2014)

Pridelava okrasnih rastlin in rezanega cvetja, Slovenija, 2010-2013. Podatkovni portal SI-STAT. Statistični urad RS.

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P6007S&ti=&path=../>

Database/Okolje/15_kmetijstvo_ribistvo/04_rastlinska_pridelava/02_15P60_popis_vrtnarstva_2010/&lang=2 (5.8.2014)

Šegula S. 2009. Analiza dohodkovnega položaja slovenskih vrtnarij z okrasnimi rastlinami: magistrsko delo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Odd. za agronomijo: 234 str.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju prof. dr. Gregorju OSTERCU za strokovno pomoč, nasvete in usmerjanje pri nastajanju tega diplomskega dela. Hvala tudi za vse spodbudne besede.

Posebna zahvala gre tudi mojim domačim in prijateljem, ki so mi stali ob strani vsa študijska leta in mi nudili pomoč, ko sem jo potrebovala.

Hvala vsem.

PRILOGA A

Anketni vprašalnik

Pozdravljeni!

Sem Silva Podobnik, študentka visokošolskega strokovnega študija agronomije in hortikulture na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Pred Vami je anketni vprašalnik, ki je del mojega diplomskega dela.

Ker je težko najti kakršnekoli podatke o ponudbi in razširjenosti okrasnih dvoletnic v Sloveniji, sem se odločila, da bom v svoji diplomski nalogi raziskala, kakšna je ponudba in razširjenost okrasnih dvoletnic na gorenjskem območju. Del te raziskave je tudi anketni vprašalnik, ki sem ga razdelila po različnih vrtnarijah na Gorenjskem.

Podatki, zbrani z vprašalnikom, bodo namenjeni izključno potrebam diplomske naloge. Tajnost Vaših odgovorov je zagotovljena.

Da pa bom lahko dobila ustrezne podatke, Vas prosim, da v naslednjih 14 dneh po prejetju vprašalnika izpolnjenega pošljete v priloženi kuverti na moj domači naslov.

Za sodelovanje se Vam z mentorjem prof. dr. Gregorjem Ostercem lepo zahvaljujem in Vas lepo pozdravljam.

Silva Podobnik, študentka
agronomije in hortikulture
Ljubljana

Sovodenj, 15. april 2013

ANKETNI VPRAŠALNIK:

1. S KATERIMI SEZONSKIMI RASTLINAMI SE UKVARJATE?

- ☒ Enoletnice
- ☒ Dvoletnice
- ☒ Balkonske rastline
- ☒ Sezonske lončnice (božične zvezde...)

2. ČE SE UKVARJATE Z DVOLETNICAMI, S KATERIMI?

- ☒ MAČEHA (*Viola x wittrockiana* Gams)
 - ☒ MARJETICA (*Bellis perennis* L.)
 - ☒ TURŠKI NAGELJ, BRKATI KLINČEK (*Dianthus barbatus* L.)
 - ☒ SPOMINČICA (*Myosotis sylvatica* Hoffm.)
 - ☒ ZLATI ŠEBOJ (*Cheiranthus cheiri* L.)
 - ☒ ROŽLIN (*Alcea rosea* L.)
 - ☒ DUNAJSKI NAGELJČEK (*Dianthus caryophyllus* L.)
 - ☒ DRUGO
-

3. ALI JIH PRIDELUJETE SAMI?

- ☒ DA
- ☒ NE

4. ČE STE OBKROŽILI DA, NA KAKŠEN NAČIN JIH PRIDELUJETE?

- ☒ S semenom
- ☒ S potaknjenci, ki jih režete na lastnih matičnih rastlinah
- ☒ Z ukoreninjenim materialom, ki ga pridobite iz tujine
- ☒ Z neukoreninjenim materialom , ki ga pridobite iz tujine

5. ZAKAJ STE SE ODLOČILI ZA LASTNO PRIDELAVO DVOLETNIC?

- ☒ Je cenejše
 - ☒ Lažji nadzor
 - ☒ Slabe izkušnje z uvozom iz tujine
 - ☒ Drugo
-

6. KOLIKO ČASA SE UKVARJATE Z LASTNO PRIDELAVO DVOLETNIC?

- ☒ Do 5 let
- ☒ Do 10 let
- ☒ Več kot 10 let

7. V KATEREM OBDOBJU JE PRODAJA DVOLETNIC NAJVEČJA?

- ☒ Pomladi
- ☒ Poleti
- ☒ Jeseni

8. PO KATERIH DVOLETNICAH JE NAJVEČ POVPRAŠEVANJA?

- X MAČEHA (*Viola x wittrockiana* Gams)
 - X MARJETICA (*Bellis perennis* L.)
 - X TURŠKI NAGELJ, BRKATI KLINČEK (*Dianthus barbatus* L.)
 - X SPOMINČICA (*Myosotis sylvatica* Hoffm.)
 - X ZLATI ŠEBOJ (*Cheiranthus cheiri* L.)
 - X ROŽLIN (*Alcea rosea* L.)
 - X DUNAJSKI NAGELJČEK (*Dianthus caryophyllus* L.)
 - X DRUGO
-